

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: **DIMITRIE ALEXANDRESCO**

Profesor Universitar, fost Procuror-general la Curtea de casație

PRIM-REDACTOR: **ION N. CESARESCU**REDACTOR-PROPRIETAR: **I. S. CODREANU**

ABONAMENTUL
Pe an, în România, cu Tabla. . . 45 lei
6 luni . . . . . 20 „
3 luni . . . . . 10 „
Străinătate: 80 lei pe an, 25 pe 6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
București, **CALEA RAHOVEI—5**
Lângă Palatul Justiției
TELEFON № 16/98

S U M A R

Dacă retribuțiunea ce primesc primarii și ajutoarele poate fi supusă la reținerile prevăzute de legea pensiunilor, de d-l D. N. Comșa.

JURISPRUDENȚĂ :

Curtea de casație, s. I: *D. D. Sculy Logothetides cu C. Lungeanu*;
Idem, s. III: *Minist. agriculturii și domeniilor cu Henry Place*;
Curtea de apel din Iași, s. I: *Ilie S. Ciolac cu soția sa*, cu o
Observație;

Tribunalul Putna, s. II: *Strul Leibner, dat judecării pentru con-*
travenție la Legea sauitară;

Judecătoria ocolului rural Bărlad: *Apărătorul Sterian Dumitriu,*
contestat de a pleda cu o Notă.

instanța juraților de d-l Alex. St. Mandrea.

Dacă retribuțiunea ce primesc primarii și ajutoarele poate fi supusă la reținerile prevăzute de legea pensiunilor

(Observație critică la deciziunea No. 1 din 11 Fevr. 1910, pronunțată de Inalta Curte de casație, secțiuni-unite, ce a fost publicată în Curierul Judiciar No. 16 din 28 Fevr. 1910)

Ministerul de finanțe a urmărit pe d-l N. Cantunari, consilier municipal al comunei Craiova, delegat de primar la oficialul stării civile, pentru o sumă pe care pretindea că e dator s'o plătească ca rețineri pentru pensie.

Tribunalul a anulat această urmărire.

Ministerul a făcut recurs.

Este neîndoios că reținerile pentru pensii sunt un impozit. Aceasta se spune lămurit în expunerea de motive a legii din 1902. Doctrina explică cum dreptul la pensie nu este o asigurare pentru care s'ar plăti o primă: reținerile. Nu este un contract de drept privat do ut des, ci un contract de drept public (Laferrière: «Jurisdiction administrative», T. II, p. 195).

Conform art. 109 din Constituție, nici un impozit nu se poate stabili și percepe decât numai în puterea unei legi. Trebuie deci ca să existe un text de lege pentru a se putea face asemenea rețineri. Și încă un text de lege expres și neîndoios.

Iată pentru ce: a) Reținerile sunt un impozit

care se aplică nu numai funcționarilor, dar chiar pensionarilor. Inșă nici o lege din lume nu supune la acest impozit special decât numai pe funcționarii cari ar putea eventual să îndeplinească condițiunile cerute de lege pentru a obține dreptul de pensie. Nu se concepe drept de pensie pentru primari, ajutoare și ofițeri ai stării civile cari sunt aleși pe un termen de 4 ani, mai puțin decât cel mai mic termen pentru a obține vreo pensie.

E adevărat că nu toți funcționarii cari au drept la pensie sunt inamovibili. Pentru toți însă e prezumpția că vor fi ținuți în slujbă până vor putea obține dreptul de pensie, afară de revocare, care într'un Stat civilizat nu se presupune a se face fără vreo vină. Și atunci această vină este cauza indirectă a pierderii dreptului la pensie.

Pentru a se putea face rețineri primarilor și ajutoarelor, Ministerul de finanțe îi asimilă cu funcționarii publici ai Statului. Or, aceasta este contra art. 107 din Constituție, care vorbește de independența comunală. Prin această asimilare se calcă principiile legii comunale din 1884. Se știe că această lege e copiată de pe legea franceză din 1884. (Ducrocq, T. I, p. 465) pe care marele profesor de drept administrativ o consideră ca cea mai liberală din Europa (T. I, p. 312). Dacă șeful comunei este asimilat cu un funcționar al Statului, atunci comuna nu mai are nici o autonomie. Ea devine o administrațiune a Statului. Or, comuna fiind o organizațiune naturală, iar nu artificială ca județul, în legea noastră i s'a păstrat autonomia. Ea a existat înaintea Statului. Singurul lucru ce l-a cerut Statul comunelor ca și altor organisme sociale cari trăesc într'insul, e ca activitatea lor să nu fie contrară condițiunilor de existență și de progres ale Statului.

Pentru acest motiv îl are dreptul de control, pe care îl are dealtmintrelea asupra multor persoane morale, stabilimente publice, sau de utilitate publică, cari prin aceasta nu și-au pierdut autonomia.

Reprezentantul Statului pretindea că textul de

lege în virtutea căruia se pot face rețineri primarilor și ajutoarelor e art. 52 al. I al legii de pensiuni din 1902. Acest articol e relativ la funcționarii Statului. Or, primarul și ajutoarele aleși de cetățeni și de consiliul municipal, retribuiți eventual din fondurile comunei, nu se pot considera ca funcționari ai Statului.

Înalta Curte de casație nu e de părerea Ministerului de finanțe; că în speță se aplică art. 52 al. II din legea din 1902, care are în vedere numai pe funcționarii Statului.

Ea socotește însă că primarilor trebuie să li se facă rețineri, ei fiind niște funcționari publici comunali. Ea spune că primarul este însărcinat cu diferite servicii ale administrațiunii comunale, ca e cel mai important funcționar comunal și că el e cuprins între funcționarii comunali pentru cari s'a înființat o casă de pensiuni în 1897, aceeași lege fiind pentru toți funcționarii comunali. Și mai adaugă:

Primarii sunt funcționari publici; că pentru aceasta nu importă modul cum este investit funcționarul, dacă are funcțiunea prin alegere sau prin numire de către puterea executivă, odată ce atribuțiunile lui consistă în conlucrarea la un serviciu al Statului, al județului sau al comunei, el este un funcționar public.

Mai întâiu nimeni nu contestă că primarul este un funcționar public.

Dar, sunt foarte mulți funcționari publici, cărora nu li se fac rețineri pentru pensii. Depinde de sensul care-i se dă acestui cuvânt. Funcționar public este oricine exercită o parte din suveranitate; ca atare primarul este funcționar public. Și președintele Camerei și președintele Republicei Franceze când va fi vorba de ultragiu sau de difamațiuni, se consideră ca funcționari publici. Ei însă nu sunt funcționari publici din aceia cărora li se fac rețineri pentru pensii.

Nimeni nu s'a gândit în Franța ca să se asigure și acestui înalt magistrat ales pe 7 ani dreptul de pensie.

«*Pandectes Françaises*», Tome 33, p. 421, No. 5; Y a-t-il au moins un criterium qui permette de reconnaître si tel individu est revêtu de la qualité de fonctionnaire?

Peut-on indiquer un caractère, commun ou non, à tous ceux que la loi ou l'usage appelle ainsi? Est-ce la nomination par le chef de l'Etat ou par ses délégués? *Non puisqu'il existe des fonctions publiques électives, telles que celles des juges consulaires, et d'autres déférées par la voie du sort, comme celle de juré.* Est-ce le fait d'être investi d'une portion de l'autorité publique? Non, puisque, d'une part, les agents de police, protégés cependant par l'art. 224 C. pén., ne sont pas réputés fonc-

tionnaires, et que, d'autre part, les instituteurs primaires, qui ne sont nullement dépositaires de l'autorité publique, sont néanmoins considérés comme fonctionnaires. Est-ce l'attribution d'un traitement sur les fonds de l'Etat? Pas d'avantage, puisque beaucoup de fonctions publiques sont essentiellement gratuites; telles sont les fonctions de maire, jurés, juges aux tribunaux de commerce.»

Va să zică funcționarii publici sunt chiar jurați, cărora desigur nu li se pot face rețineri pentru pensii.

Ceeace importă pentru rezolvarea chestiei este:

1) Dacă legea comunală consideră și pe primari ca funcționari comunali; 2) Dacă primarul și ajutoarele sunt cuprinși între funcționarii comunali pentru cari s'a înființat o casă de pensiuni prin legea din 1897, pe cari li are în vedere și legea din 1907.

I

E evident că primarul este cel mai important dintre funcționarii publici cari se ocupă cu diferitele servicii ale administrației comunale; însă legea comunală nu-l consideră ca funcționar al comunei, ci ca șef al ei.

Observăm mai întâiu că titlul III, unde este vorba de primari și ajutoare, este intitulat: *Despre autoritatea comunală*; iar titlul IV, unde e vorba de funcționari comunali, este intitulat: *Despre funcționarii comunali*.

În articolele 6 — 13 inclusiv se vede că primarul și ajutoarele sunt aleși. Ei sunt întăriți prin Decret Regal, iar nu numiți. Ei depun jurământul ca consilieri municipali, iar nu ca primari (art. 14). În art. 25 se zice: *primarul, ajutoarele ca și ceilalți consilieri municipali cari sunt numiți membrii ai comunei, sunt oprți să ia vre o funcțiune retribuită dela comună.* În art. 111 al. V, se vede deosebirea între primar și ajutoare de o parte și funcționari de alta. Leafa primarului și a ajutoarelor se chiamă: *onorariu*, iar a funcționarilor: *retribuțiune*. Deși, conform art. 59, primarul are și atribuțiuni de ale puterii centrale, pe cari le exercită sub autoritatea guvernului, însă aceasta nu-l știrbește autoritatea sa de șef al comunei, nici nu-l face funcționar al guvernului.

Statul delegă o parte din atribuțiunile lui comunale, cari le exercită prin șeful său.

După art. 61, primarul, în caz de absență, desemnează pe cine să-l înlocuiască. El nu e dator să ceară concediu dela ministru. El anunță numai pe această autoritate de control, aceasta ca să știe ce se petrece la comună.

II

Primarii și ajutoarele nu sunt cuprinși între funcționarii comunali pentru cari s'a înființat o lege de pensii din 1897. Să analizăm acea lege:

În art. 1 se spune, că pe lângă fiecare consiliu comunal se înființează o casă de pensii pentru funcționarii săi, care se administrează de primari, sub controlul consiliului comunal. Or, primarul care e președintele ales al consiliului comunal și ajutoarele, nu sunt funcționari ai consiliului comunal, după cum președintele Camerei cu biourul nu sunt funcționarii Camerei.

Primarul și ajutoarele rămân membrii ai consiliului după cum președintele și biourul rămân membrii ai Camerei.

În art. 5 se vorbește iar de funcționarii consiliului comunal. Vezi și art. 6, 8 și 11. În acest din urmă articol se arată din ce se compune veniturile caselor de pensii comunale, din rețineri, donațiuni și amenzi pe cari le aplică primarul. Probabil ca să alimenteze mai bine fondul din care ia și el pensie?

Dar în această privință avem chiar interpretarea Camerei (*Monitorul Oficial* din 21 Februarie 1897):

D-l deputat Politimos întreabă pe Ministrul de interne, regretatul Vasile Lascăr, dacă primarii și ajutoarele intră în categoria funcționarilor comunali. Lascăr răspunde: «Declar că primarii și ajutoarele nefiind funcționari ai comunei, ci aleși, ei nici nu sunt expuși la rețineri, nici n'au dreptul de pensii». Se pune la vot art. 8 asupra căruia era discuție și se adoptă în urma acestor explicațiuni.

Nu este vorba numai de părerea Ministrului de interne, după cum se exprimă *Inalta Curte*, ci e vorba de însăși părerea Camerei.

Legea e propusă de Ministrul de interne.

El arată în expunerea de motive că n'are în vedere pe primarii și ajutoarele sale, fiindcă face chiar socoteala reținerilor după lefurile funcționarilor comunali și exceptează cu această ocazie pe primari și ajutoare. Cu această excepție prezintă legea. Așa o explică Parlamentului. Și Parlamentul o votează așa fără discuție. Nu vine nimeni să propue o modificare a proiectului de lege.

Se poate ca în teorie, prin funcționarii comunali să se înțeleagă și primarul, însă, în speță, intenția legiuitorului n'a fost să cuprindă între funcționarii comunali și pe primari.

Așa s'a și aplicat legea.

Până la 1907 primarii nu luau pensii nici nu li se făceau rețineri.

Reprezentantul Ministerului de finanțe a pretins că legea din 1897 cu privire tocmai la chestiunea care e în discuție, adică la rețineri, a fost abro-

gată de art. 68 al legii de pensii din 1902. Dacă ar fi așa atunci la 1902, când funcționau case de pensii deosebite pentru comune, acele case n'ar mai fi avut fonduri, fiindcă art. 11 din legea dela 1897, care vorbește de alimentarea acestor case și de reținerile funcționarilor comunali, ar fi fost abrogat. Iar în art. 52 al legii din 1902 se are în vedere numai reținerile funcționarilor Statului (vezi și art. 1). Acest articol, 68, are cu totul alt obiect. În el se arată că se stabilesc drepturile la pensie și se judecă aceste chestii în acelaș mod la Stat, la județ și la comună.

Prin urmare, Ministrul de finanțe a recunoscut că, pe baza legii din 1897, nu s'au făcut rețineri și nici nu se puteau face. El pretinde că s'ar fi putut face rețineri pe baza legii din 1902, care însă e privitoare numai la funcționarii Statului.

Inalta Curte de casație înlătură această interpretare greșită a legii din 1902.

Însă mi se pare că interpretează și această *inaltă instanță* greșit legea din 1897 și că prin aceasta s'ar înlătura dispozițiile legii din 1907.

În adevăr, art. 1 din această lege este categoric.

El spune: *se vor intruni pentru obținerea pensiei anii serviți la Stat, județ și comună, de funcționarii cari au primit o retribuțiune supusă la rețineri*. Or, retribuțiunile primarilor și ajutoarelor, în virtutea legii din 1897 n'au fost supuse la rețineri. Deci pe ei nu-i are în vedere legea din 1907.

Ar fi putut legiuitorul să i considere și pe dâșii ca funcționari comunali și să le facă rețineri de aci înainte. Dar trebuia s'o spue. N'a spus-o. Din contră, din celelalte articole se vede cum fondul de pensii e alimentat și de casele speciale, la cari primarul cu ajutoarele n'au contribuit cu nimic.

D. N. COMȘA

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 18 Ianuarie 1910

Președenția d-lui G. N. BAGDAT, prim-președinte

— D. Sculy Logothetides cu C. Lungianu —

Tutelă — Timbru. — Recurs făcut contra deciziunilor Curților de apel în materie de tutelă. — Dacă asemenea recursuri pot fi scutite de timbru și de taxa specială: — (Art. 25 și art. 43, alin. 8, din Legea timbrului).

După art. 43, alin. 8, din Legea timbrului, care arată acele scutite de timbru în materie de tutelă, sunt scutite de asemenea taxa încheierilor tribunalelor și ale consiliilor de familie, relative la administrarea averilor minorilor și interzișiilor, conturile predate de tutore pentru administrarea lor și apelurile făcute de tutore sau membrii consiliului de familie în contra hotărârilor tribunalelor relative la încheierile consiliilor de familie.

Prin urmare, cazurile de scutire neputând fi întinse

prin analogie, de aci rezultă că recursurile ce se fac în contra deciziunilor Curților de apel, date în materie de tutelă, nu poate să fie scutite de timbru și de taxa specială, prevăzute de art. 25 din Legea timbrului.

Deciziunea 18/940.—Respins—în urma divergenței ivită—recursul făcut de D. Sculy Logothetides contra deciziunii Curții de apel București, s. I, No. 268/909, dată în proces cu G. Lungeanu.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat Aurel Iliescu, care a cerut respingerea recursului ca netimbrat;

Pe d-l avocat G. Dumitrescu, care a susținut că recursul în materie de tutelă este scutit de timbru, și

Pe d-l procuror-general C. R. Manolescu, în concluzii puse pentru timbrarea recursului.

Deliberând,

Asupra incidentului de neadmisibilitatea recursului, pe motiv că nu este făcută în conformitate cu Legea timbrului;

Având în vedere că decizia atacată cu recurs fiind pronunțată în materie de tutelă, recurentul susține că recursul în asemenea materie este scutit de timbru;

Considerând că art. 43, alin. 8. din Legea timbrului, care arată acele scutite de timbru în materie de tutelă, prevede că sunt scutite de o asemenea taxă: încheierile tribunalelor și ale consiliilor de familie relative la administrarea averilor minorilor și interzicilor, conturile predate de tutore pentru administrarea lor și apelurile făcute de tutore sau membrii consiliului de familie în contra hotărârilor tribunalelor relative la încheierile consiliilor de familie;

Considerând că Legea timbrului fiind de strictă interpretare, dispozițiile cuprinse într'însa nu pot fi aplicate prin analogie la alte cazuri decât cele anume prevăzute de lege;

Considerând că art. 43, alin. 8, citat mai sus, în enumerarea actelor pe cari le scutește de timbru neprevăzând și recursul ce s'ar face în contra deciziunilor Curților de apel date în materie de tutelă, un asemenea recurs urmează să fie făcut în conformitate cu art. 25 din Legea timbrului, care cuprinde o dispoziție generală și supune la o taxă fixă și o taxă specială toate cererile de recurs în casașiune, afară de cele în materie penală;

Că, în speță, recursul fiind făcut pe hârtie simplă și recurentul declarând că nu voește să plătească amenda prevăzută de art. 52 ultimul alineat din Legea timbrului, recursul urmează să fie respins ca netimbrat;

Pentru aceste motive, de acord cu d-l procuror-general C. R. Manolescu, respinge ca netimbrat recursul, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. III

Audiența dela 27 Ianuarie 1910

Președintele d-lui G. P. PETRESCU, președinte

Ministerul agriculturii și domeniilor cu Henry Place

Regimul apelor. — Râuri navigabile și plutitoare. — Domeniu public. — Dreptul Statului de a concede unui particular, în schimbul unei plăți, permisiunea de a instala o moară pe malul unui râu navigabil. — Râul Siret. Declararea lui ca navigabil prin art. 158 din Regulamentul organic al Moldovei. — Art. 476 din Codul civil.

Potrivit dispozițiunilor art. 476 din Codul civil, fluviile sau râurile navigabile sau plutitoare sunt considerate ca dependențe ale domeniului public.

Statul, în virtutea dreptului general ce posedă asupra domeniului public, poate concede provizoriu

unui particular, în schimbul unei plăți sau redevențe, permisiunea de a instala o moară sau altă lucrare care nu ar jena navigațiunea pe un râu navigabil sau plutitor.

Regulamentul organic al Mo dovei, prin art. 158, declară râul Siret navigabil, și intru cât n'a intervenit în urmă vreo lege sau vreun decret care să fi fixat punctul de unde ar începe navigabilitatea, acest râu trebuie să fie considerat ca păstrându-și caracterul ce i-a dat Regulamentul organic pe tot parcursul său, chiar dela obârșie.

Deciziunea 35/910. — Casată, după recursul făcut de Ministerul agriculturii și domeniilor, sentința Tribunalului Roman No. 337/909, dată în proces cu Henry Place.

Curtea,

Ascultând pe d-nii avocați Dobrescu și Ulubeanu, în dezvoltarea motivelor de casare.

Deliberând,

Asupra molitului I de casare:

«Greșita interpretare a art. 476 din Codul civil, combinat cu art. 158 din Regulamentul organic al Moldovei și violarea cu art. 11 din legea de urmărire, precum și a contractului încheiat la 11 Martie 1916 între Ministerul domeniilor și Henri Place.

«Statul urmând încasarea arezei datorită de Henri Place pentru concesiunea acordată lui prin contractul de a construi o moară pe malul Siretului la punctul numit «Lunca», comuna Doljești, și a se folosi de apa aceluia fluviu, pe care însuș concesiionarul a recunoscut că aparține domeniului public conform art. 476 din Codul civil, de oarece a fost declarat plutitor și navigabil prin art. 158 din Regulamentul organic. Tribunalul Roman numai prin exces de putere și interpretând greșit aceste texte de lege, a anulat urmărirea făcută de Stat, constatând că contractul în chestiune ar fi fără cauză, fiindcă pe teritoriul comunei Doljești Siretul n'ar fi un fluviu plutitor Judecând astfel instanța de fond crează o distincțiune, pe care legea nu o prevede, între părțile plutitoare și neplutitoare ale unui fluviu, admițând că numai unele ar putea fi considerate ca dependente de domeniul public sau privat al Statului, pe când celelalte ar fi susceptibile de apropiatiunea privată a proprietarilor riverani»

Având în vedere că, din sentința supusă recursului, se constată că intimatul Henry Place fiind urmărit de Stat, conform legii de urmărire, pentru plata chiriei unei mori ce are pe apa râului Siret, în comuna Doljești, județul Roman, în baza unui contract încheiat cu Statul, dânsul a făcut contestație, susținând că acest contract ar fi fără cauză, de oarece râul Siret nu este de domeniu public, nefiind navigabil, nici plutitor, cel puțin în partea unde este situată moara;

Că Tribunalul Roman judecând ca instanță de apel, a admis contestația, afirmând că râul Siret nu este navigabil în partea unde este situată moara intimatului și, deci, acea porțiune a râului nu ar aparține domeniului public;

Considerând că nu este exact a se susține că râul Siret ar fi considerat numai în parte ca navigabil, de oarece art. 158 din Regulamentul organic al Moldovei îl declară ca atare, fără să fi intervenit în urmă vreo lege sau vreun decret care să fi fixat punctul de unde ar începe navigabilitatea, astfel că numitul râu trebuie să fie considerat ca păstrându-și caracterul ce i-a dat Regulamentul organic pe tot parcursul său, chiar dela obârșie;

Considerând că, potrivit dispozițiunilor art. 476 din Codul civil, fluviile sau râurile navigabile sau plutitoare sunt considerate ca dependențe ale domeniului public;

Considerând că Statul, în virtutea dreptului general

ce posedă asupra domeniului public, poate concede provizoriu unui particular, în schimbul unei plăți sau redevențe, permisiunea de a instala o moară sau altă lucrare care nu ar jena navigațiunea pe un râu navigabil sau plutitor;

Considerând că este constant, în fapt, precum se arată prin sentința supusă recursului, că intimatul Henry Place are contract cu Statul prin care i se condecăză dreptul să întrebuințeze puterea apei la mișcarea mării ce are pe malul râului Siret, în schimbul unei chirii de 50 lei pe an;

Că față cu cele mai sus expuse, Statul a putut să urmărească în mod valabil drepturile ce a stipulat prin sus menționatul contract, așa că tribunalul a violat sus citatele texte de lege când a admis contestațiunea intimatului Henry Place și a anulat urmărirea făcută de Stat;

Că, prin urmare, motivul de casare este înțemeiat. Pentru aceste motive, Curtea casează, etc.

CURTEA DE APEL DIN IAȘI, SECȚIA I

Audiența dela 20 Octombrie 1909

Președenția d-lui I. T. Burada, prim-președinte

Ilie S. Ciolac cu soția sa

Divorț. — Hotărîre prin care se acordă soșilor un an de încercare. — Dacă asemenea hotărîri sunt supuse apelului — (Art. 241, 242 și 244 din Codul civil)

Art. 244 din Codul civil, referitor la dreptul de apel contra hotărîrilor primei instanțe, ne indică lămurit că legiuitorul, în litigiul propriu zis al divorțului, n'a înțeles a acorda calea apelului decât contra sentinței de admisiune în principiu a cererii de divorț și contra sentinței de judecată definitivă;

Prin urmare, hotărîrea care acordă un an de încercare, potrivit art. 241 și 242 din Codul civil, nu e susceptibilă de apel.

Curtea,

Având în vedere apelul lui Ilie I. Ciolac, contra sentinței Trib. Botoșani, No 5888 din 5 Septembrie 1909, care, în cursul unei instanțe de divorț între apelant și soția sa, le acordă ambilor soți un an de încercare, socotit din ziua de 5 Septembrie, amânând judecarea definitivă, la stăruință, după expirarea aceluia;

Văzând că divorțul a fost cerut și de Ilie Ciolac și de soția sa, ambele cauze fiind conexe încă dela 20 Martie 1909, iar în ședința dela 5 Septembrie Trib. Botoșani, apreciind lucrul ce rezultă implicit din hotărîre, că cel puțin unul din soți, poate și amândoi, au dovedit temeinicia acțiunii lor și că dânsii urmează a fi despărțiți, a decis, după cererea soției, să recurgă la ultima speranță de împăcitură, și a dispus amânarea până într'un an de zile a pronunțării hotărîrii definitive asupra despărțeniei, lăsând soșilor acel an pentru ca să încerce să revină la împreună viațuire;

Văzând că Ilie Ciolac declarând nemulțumire contra acestei deciziuni, urmează a se cerceta dacă hotărîrile, acordând un an de încercare, sunt sau nu susceptibile de apel;

Considerând că, în materie de despărțenie, procedura de urmat pentru introducerea acțiunii pentru judecare înaintea primei instanțe, pentru apel și recurs este prevăzută în punctele esențiale din Codul civil; că în special, art. 244 din Codul civil, referitor la dreptul de apel contra hotărîrilor primei instanțe, ne indică lămurit că legiuitorul, în litigiul propriu zis al divorțului, n'a înțeles a acorda calea apelului decât contra sentinței de admisiune în principiu a cererii de

divorț și contra sentinței de judecată definitivă, nici cum contra altor hotărîri; că, de altminterale, când tribunalul de prima instanță acordă anul de încercare el nu face decât să uzeze, textul o spune formal, de o facultate ce legea îi pune la dispoziție pentru a lăsa soșilor o ultimă posibilitate de împăcare; dar evident că o măsură lăsată la libera apreciere, la facultatea judecătorului, nu e susceptibilă de a fi controlată, criticată și reformată de alți judecători, fie chiar ai unei instanțe superioare, nu ar mai fi o facultate;

Prin urmare, din aceste simple motive ar apărea că hotărîrea care acordă un an de încercare, potrivit articolelor 241 și 242 din Codul civil, nu e susceptibilă de apel;

Se obiectează însă că judecătorul n'are facultatea de a da un an de încercare decât atunci când divorțul a fost cerut pentru motive de violență, asprime sau injurii grave, și după ce aceste motive vor fi fost bine constatate, așa ca cererea de despărțenie să apară ca pe deplin fondată; iar dacă s'a acordat anul de încercare, în afară de condițiile impuse de lege, s'a dat asupra acestui punct o hotărîre întru câva definitivă care nu mai era de liberă facultate și a cărei reformare cu drept cuvânt se poate cere în apel;

Prezentată astfel, obiecțiunea pare mai serioasă, însă și aci opunem textul art. 244, care nu face distincțiune și nu permite de a se apela decât hotărîrile ce le enumeră; prin urmare hotărîrea care acordă anul de încercare, chiar greșită în fapt și în drept, nu va putea fi apelată, cel puțin imediat direct și sub acea formă; iar dacă s'ar susține că art. 244 n'are misiunea de a derogă dela procedura comună, ci enunță numai unele cazuri de apel în materie de divorț, tînde mai mult a fixa regula pentru judecătorul de apel, lăsând dreptul și cazurile de apel sub imperiul legiuirii comune, încă ar trebui și atunci să vedem că nici după procedura ordinară hotărîrea care acordă anul de încercare și care dispune că numai peste un an de zile să se pronunțe definitiv asupra divorțului, nu poate fi susceptibilă de apel. În adevăr, oricât o asemenea hotărîre ar prejudeca fondul procesului, oricât ar lega pe judecătorii cari au pronunțat-o, oricât măsura ar fi definitivă în sine, totuși ea nu poate fi clasată decât printre hotărîrile premergătoare, vorbite de art. 323 din Proced. civilă, și acest articol spune că în contra hotărîrilor premergătoare date înainte de judecarea fondului, nu se va putea face apel decât odată cu hotărîrea asupra fondului. Prin urmare, din toate punctele de vedere apelul lui Ilie S. Ciolac este neadmisibil;

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier G. Sturdza, Curtea respinge apelul, etc.

(ss) A. Suci; S. Zăbărescu; G. Sturdza.

Opiniune :

Având în vedere că dispozițiunile din Codul civil, cu privire la procedura în materie de divorț, se explică prin necesitatea în care se află redactorii Codului Napoleon, de a suplini insuficiența legii de procedură atunci în vigoare, și prin intențiunea legiuitorului de a prelungi instanța de divorț, de a supune pe părți la repetițe înfățișări și la formalități lungi și grele; într'un cuvânt, a înlesni prin toate mijloacele ocazionale de reconciliere între soți. Aceste dispozițiuni însă nu constiuie o reglementare completă a procedurii și nu exclud în toate chestiunile asupra cărora Codul civil păstrează tăcerea, aplicarea principiilor și regulilor de drept comun, cari sunt conținute în Codul de procedură civilă. Principiul fiind astfel stabilit, se naște întrebarea dacă legiuitorul a înțeles a stabili o regulă specială asupra dreptului de apel în materie de divorț, o atare dispozițiune care ar restrânge o cale de recurs de drept comun recunoscută de lege ca regulă generală și derivând după principiile de organizare judecătorească, ar trebui prin termenele ei precise,

formale și imperative, sau cel puțin prin explicațiunea ei istorică, să nu lase să subsiste nici o îndoială în privința intențiunii legiuitorului, pe termenele art. 244 din Codul civil ce se invoacă în speță, nu prezintă acest caracter, formula împotriva acestui text se aplică nu la dreptul de apel în sine, ci la judecarea de urgență a cauzei în apel; și din faptul că legiuitorul citează două cazuri în vederea cărora judecata de urgență este prescrisă, nu se poate deduce intențiunea lui de a interzice apelul în celelalte cazuri pe care nu le prevede, căci nu prin o mențiune incidentală dintr'un text de lege se pot crea decăderi și excepțiuni dela regula comună;

Din lucrările legislative urmate cu ocaziunea redactării art. 262 din Codul francez, corespunzător cu articolul 244 din Codul român, nu rezultă că această dispozițiune ar avea un sens mai întins decât acel conținut în termenele ei; din examinarea diferitelor faze prin cari a trecut redactarea acestui articol și din împrejurarea că, din momentul redactării definitive, Consiliul de Stat era deabia sesizat de un proiect de redacțiune a unui codice de procedură civilă, reiese din contră că legiuitorul n'a înțeles a stabili prin Codul civil pentru materia divorțului o regulă specială, privitoare la dreptul de apel, regală alta decât cea generală ce urma să fie stabilită prin noul codice de procedură;

Deci, în lipsa unui text special prohibitiv, chestiunea de a se ști dacă apelul este admisibil în contra hotărârii care dă soților un an de încercare trebuie să se rezolve după regulile de drept comun, cu alte cuvinte rămâne a se examina dacă o atare hotărâre are sau nu caracterul unei hotărâri preparatorii;

Hotărârile preparatorii sunt acelea ce se dau pentru instrucțiunea cauzei și cari tind a pregăti rezolvirea punctelor în litigiu și pune procesul în stare de a primi judecata definitivă. Această definițiune rezultă implicit din art. 159 din Proced. civilă. Legiuitorul numește asemenea hotărâri «ordonanțe» și le asimilează cu hotărârile propriu zise, numai în ce privește forma lor (art. 161 din Procedura civilă), și ceace dovedește prin ele soluțiunea litigiului rămâne neatinsă și că ele nu au altă înfrâurire asupra fondului procesului decât de a da judecătorilor mijloace de a descoperi adevărul asupra drepturilor și faptelor contestate între părți, este că legiuitorul, prin textul formal al art. 160 dispune că judecătorii nu sunt legați la transarea fondului litigiului prin asemenea hotărâri preparatorii sau prin consecințele lor.

Din aceste principii, consacrate prin dispozițiuni formale de lege, rezultă că de căteori o hotărâre lasă întreaga libertate judecătorilor în transarea punctelor în contestațiune, de atâtea ori nu este preparatorie, ci are un caracter definitiv; or, este știut, și legea o zice în mod categoric, că tribunalul nu poate ordona anul de încercare dintre soți decât transând implicit fondul procesului, ori recunoscând temeinicia acțiunii de divorț. Toate motivele și faptele procesului invocate sunt dovedite și admise, tribunalul nu mai are nevoie de nici o măsură de instrucțiune pentru a descoperi adevărul; hotărârea care admite anul de încercare nu mai lasă loc la nici o dezbateră, la nici o cercetare și judecare; judecătorii sunt legați într'un mod definitiv, ei nu mai pot reveni și rolul lor se mărginește a înregistra declarațiunea de împăcare a părților sau a pronunța desfacerea definitivă a căsătoriei, care nu mai depinde de aprecierea lor, ci de voința părții; unei asemenea hotărâri îi lipsește evident toate caracterele unei hotărâri preparatorie, și deci dispozițiunea prohibitivă din art. 323 din proc. civilă nu i se poate aplica;

Cât despre inconvenientul care s'a încercat a se semnală, ca putând rezulta din controlul Curții de apel asupra hotărârii date conform art. 241 C. civ., el nu pare destul de real pentru a putea înlătura principiile de drept comun, dela cari legiuitorul n'a derogat în ma-

teria specială ce ne ocupă, și pentru a putea refuza ori ce cale de recurs contra unei măsurii atât de gravă ca aceea care ține în suspensie starea de căsătorie.

Pentru aceste motive, suntem de părere că apelul este admisibil în principiu și deci a intra în cercetarea fondului procesului.

(ss) I. T. Burada; Al. G. Hinna

OBSERVAȚIE. — Chestiunea de a se ști dacă hotărârile prin cari tribunalele acordă părților un an de încercare este sau nu supusă apelului este controversată. A se vedea numeroasele decizii citate într'un sens sau într'altul de directorul nostru, d-l profesor D. Alexandresco, tom. II, p. 41, nota 3 și p. 42, nota 2, precum și observația confratelui nostru Siliu Rădulescu în *Dreptul* din anul curent, No. 6, p. 44. (N. R.)

TRIBUNALUL JUDEȚULUI PUTNA, S. II

Audiența dela 23 Maiu 1909

Președinția d-lui N. C. PENGIULESCU, președinte

Ștrul Leibner, dat judecării pentru contravențiune la legea sanitară

Sentința penală No. 637

Regulamentul asupra privegherii sanitare. — Funcționari în drept a constata contravențiunii la legea sanitară — Subhirurgi. — Dreptul lor de a constata asemenea contravențiuni. (Art. 2 din regulamentul asupra privegherii sanitare și art. 175 și 177 din legea sanitară).

Art. 2 din regulamentul asupra privegherii sanitare vorbind de comunele rurale și arătând că și medicii aflați în serviciul public au dreptul a constata contravențiunile, prin cuvântul medic, nu a înțeles numai pe doctorii în medicină, ci acest termen generic cuprinde toate organele administrațiilor sanitare locale și generale.

Prin urmare, subhirurgi au dreptul de a constata contravențiunile la regulamentul privegherii sanitare, întru cât, după art. 175 și 177 din legea sanitară, sunt enumerați între funcționarii competenți a încheia asemenea acte.

Tribunalul,

Asupra opoziției făcută de Ștrul Leibner, comerciant din comuna Pâncești, județul Putna, contra sentinței corecționale No. 193/909, pronunțată de acest tribunal și prin care este condamnat la 200 lei amendă în folosul comunei Pâncești spre a se alimenta fondul medicamentelor gratuite pentru săraci;

Având în vedere că, din actele aflate la dosar, se constată, în fapt, că inculpatul Ștrul Leibner, posedând un magazin de coloniale în comuna Pâncești, a pus în consumație un tudelemn ranced, nereglementar, expunând astfel sănătatea consumatorilor la boli a căror consecință, mai cu seamă la țară unde lipsa medicilor este atât de simțită, de cele mai multe ori le este fatală;

Având în vedere că oponentul, în apărare, susține că untelelemn a fost bun și invoacă nulitatea procesului-verbal, bazându-se pe interpretarea ce o dă art. 2 din regulamentul asupra privegherii sanitare din 21 Septembrie 1895 în sensul că numai medicii propriu zisi ar avea dreptul să intre în localurile în cari se vând la țară alimente și băuturi, spre a lua probe și a le snune examenului sanitar;

Considerând că, în adevăr, art. 2 din sus zisul regu-

*) Această sentință a fost confirmată în totul de Curtea de apel din Galați, secția I, prin decizia No. 1005 din 8 Decembrie 1909, care a adoptat faptele și motivele din sentința tribunalului.

lament, vorbind de comunele rurale, arată că și medicii aflați în serviciul public au dreptul de a constata contravențiunile de asemenea natură; însă prin cuvântul de «medic» nu se înțelege numai doctorii în medicină cari, conform organizației noastre sanitare, au în sarcina lor îngrijirea sănătății publice a unei plăși întregi, așa că controlul eficace la care urmează a fi supuși toți acei comercianți puțin scrupuloși de prin comunele rurale, cari abuzează tocmai de această lipsă de control și pun în consumul populației alimente vătămate de sănătății publice, numai în scop de a câștiga cu orice preț, ar fi aproape iluzorii, întru cât el n'ar putea fi exercitat decât cel puțin odată pe lună;

Că, în speță, procesul-verbal care constată luarea probelor din magazinul oponentului este dresat de subhiringul vaccinator Ion Bostan, însoțit de jandarmul Ion Iarca, care conform legii jandarmeriei în vigoare, art. 59, e competent a instrumenta în ori și ce infracțiuni dela legile existente, deci actul dresat de el în speță e valabil legalmente; apoi, pe lângă acest fapt, subhiringii cari nu sunt altceva decât o parte din organele administrațiilor sanitare locale, au și ei dreptul, conform art. 4 din regulamentul de priveghere, să examineze alimentele expuse spre vânzare prin diferite localități publice, astfel că acest text coroborat cu art. 2 explică sensul în care trebuie înțeles cuvântul de «medic», care e generic, și care cuprinde toate organele administrațiilor sanitare locale și generale;

Că subhiringii fac parte din aceste organe, rezultă din art. 175 și 177 din legea sanitară din 22 Iunie 1893, care enumeră pe toți funcționarii publici în a căror cădere legea le-a dat dreptul de a supraveghea sănătatea publică, pedepsiindu-i în caz de neglijență cu amenzi și închisoare;

Că astfel fiind, procesul-verbal a cărui nulitate se cere fiind dresat de agenți competenți, incidentul ridicat de oponent urmează a fi respins;

Considerând că din tabela sinoptică de rezultatul analizei probelor aflată la dosar se constată că undeleleml ridicat din magazinul oponentului a fost rănced, având aici liberi în cantități mari, medical expert opinând pentru scoaterea lui din consumație și denaturarea lui cu oleiu de lavandulă sau petrol;

Că acest fapt fiind pe deplin constatat în sarcina inculpatului, bine s'a făcut față de el aplicația articolului 175 bis;

Considerând însă că tribunalul apreciind asupra pedepsei ce i s'a dat prin această sentință, o găsește prea mare în comparație cu faptul, așa că o reduce la suma de 10 lei;

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte, admite în parte opoziția, etc.;

(ss) N. C. Penciulescu; Gh. Marosia.

(s) Grefier, Th. M. Costescu.

JUDECĂTORIA OCOLULUI RURAL BÂRLAD

Audiența dela 30 Octombrie 1909

Apărătorul Sterian Dumitriu, contestat de a pleda

Apărători. — Apărători înscrisi în tablou pe lângă mai multe judecătorii din același județ, pe temeiul legii avocaților din 1907. — Dreptul lor de a continua să pledeze pe lângă toate acele judecătorii și în urma legii judecătorilor de ocoale din 1908. — (Art. 89 din Legea avocaților din 1907 și art. 125 din Legea judecătorilor de ocoale din 1908).

După art. 125 din noua lege a judecătorilor de ocoale, apărătorii existenți în momentul punerii în aplicare a acestei legi, pot continua exercițiul profesiei lor numai pe lângă judecătoria pe lista căreia figurează.

Că de aci rezultă că acolo unde apărătorii se găsesc înscrisi în tabloul mai multor judecătorii din

același județ, pot să continue a-și exercita profesiunea pe lângă toate acele judecătorii, întru cât legiuitorul din 1908 nu a înțeles să restrângă dreptul unor asemenea apărători, înscrisi în acele tablouri în virtutea unui drept și a art. 89 din Legea avocaților, căci în acest caz ar fi trebuit ca prin o clauză expresă să prevadă efectul retroactiv al legii asupra drepturilor câștigate.

Judecata.

Asupra incidentului ridicat de d-l avocat I. Paladi: Având în vedere că după dispozițiunile art. 125 din noua lege a Judecătorilor de ocoale, apărătorii existenți în momentul punerii în aplicare a acestei legi vor putea continua a exercita profesiunea lor, însă numai pe lângă judecătoria pe lista căreia figurează; ori, din termenii destul de clari ai acestui text de lege, rezultă ca acolo unde apărătorii se găsesc înscrisi în tablou pot să continue a și exercita profesiunea lor chiar la una sau mai multe judecătorii, destul numai să se găsească înscrisi în tablou pe lângă acea judecătoria;

Că a admite că legiuitorul din 1908, cu toate că apărătorul se găsește înscris în virtutea unui drept și în virtutea art. 89 din legea corpului de avocați pe toate tablourile judecătorilor de ocoale dintr'un județ, a înțeles să-i restrângă dreptul de exercițiu profesional numai la o singură judecătoria, ar fi trebuit în mod expres să o spună, lucru la care legiuitorul nu s'a gândit, de oarece legile dispunând pentru viitor nu s'a putea fără o clauză expresă să prevadă efectul retroactiv asupra drepturilor câștigate;

Ori în speță, de îndată ce d-l apărător, Sterian Dumitriu, dovedește cu certificatul No. 48 din 20 Septembrie 1908, eliberat de Decanul baroului de avocați din jud. Tutova, că d-sa este înscris pe lângă toate judecătorii din jud. Tutova, anterior punerii în aplicare a legii judecătorilor de ocoale, are, prin urmare, dreptul a pleda și la această judecătoria;

Că, astfel fiind, incidentul este nefondat și ca atare urmează a fi respins;

Pentru aceste motive, respinge incidentul, etc.

Judecător (s) I. V. Butză

Grefier (s) Sterian Gaiș

NOTĂ. — Jurisprudența este constantă. Vezi Casație I, decizia No. 436/909 în *Curierul Judiciar* din 1909, No. 26, pag. 205.

(N. R.)

Instituțiunea juraților

În liniștea odihnitoare a zilelor de sărbătoare, am citit articolele, interesante pentru țesătura lor judicioasă asupra instituțiunii juraților, scrise în paginile revistei *Curierul Judiciar*, de condeul cult și înțelept al d-lui G. Flaișlen, distinsul consilier dela Curtea de apel din București.

Pentru observatorul care la mintea limpede și inima curată, analiza critică cuprinsă în ele, cășunează o adevărată durere socială.

Ne întoarcem cu gândul la epoca de constituire politică a Statului.

Clădirea înălțată — naște cu necesitate de nebiruit trebuința organizării interioare. Ce potop de așezăminte și legiuri străine s'au revărsat peste vechile obiceiuri și reglementări! În toate direcțiunile

de activitate am întronat forme și formule. De pildă: din lumea instituțiilor străvechi franceze, am transplantat, între altele, instituțiunea juraților.

În structura organică a acestor zămintești nici o notă de diferențiere. Cine răvnește să respire în lumea mare..., își croește vestiminte strălucitoare...

Batrânii neamului erau cuminți. Admirabilă și sfântă cumințenie! Nu erau însă pregătiți pentru asimilarea noilor manifestări de cultură. Și prin chiar aceasta pentru rodnică îndrumare a instituțiilor străine de ei. Păcat, ce pecetluiește începutul epocii de organizare.

Dar razele culturai apusene răzbat fruntariile, împrăștiind lumina. În măsura timpului ce se deapănă nesimțit numărul spiritelor cucerite de farmecul științei sporește neasemănat. Avem istorici, literați, jurisconsulți, etc., ale căror producțiuni intelectuale evoacă prin adâncimea cugetărilor și icoanele poetice ce zugrăvesc creațiunile prețioase ale literaturii mondiale.

Dacă sub raportul intelectual am progresat, se resimte oare aceeași ascendență în ordinea morală?

Priveștieta vieții resfrânge slăbiciunile sufletesti. Încalziți de aspirațiunea propășirii intelectuale, am nesocotit educațiunea sufletestă. Tremurăm sub privirea tirană a politicianului; zâmbetul său superb înviorază. Afinitățile relațiilor sociale înădresc judecata asupra oamenilor și lucrurilor. Impulsul aparent al recunoștinței maschează multe șovairi de conștiință. Rigiditatea moravurilor nu impresionează. Noțiunea personalității nu e deplină. Acest vițiu de moralitate este și vițiu esențial care subminează instituțiunea juraților.

Funcțiunea socială a judecării juraților se orientează după mișcările conștiinței. Dacă conștiința nu se razimă pe o neclintită părghie morală, rostirea ei pricinuește adesea turburătoare amăgiri. Iar cum închegarea unei vieți sufletesti, vrednică și statornică, e opera colaborării nemijlocite de generațiuni, incumbă diriguitorilor îndatorirea să salveze prestigiul uneia din instituțiunile juridico-sociale de căpetenie.

Firește, fără o sănătoasă atmosferă morală, e himeric să concepem înălțarea demnă de menirea ei, a instituțiunii juraților. Prin străduința generațiilor succesive se va crea aceea și o vieță sufletestă, conștientă și neatârnată.

Între nesfârșitele sisteme de reparațiune a mecanismului adânc ros de îndreptățite critici nu ne încumetăm a selecționa. Speranța unora întrupată în eficacitatea unui sistem — acel al corecționalizării — nu exclude superioritatea celui alt. Ba, poate, contopirea mai multor sisteme sau procedeul eclectic ar fi nemerit.

Rezultanta tuturor sistemelor însă, sinteza lor

supremă, rezidă în corecționalizarea multor crime. Sa se încredințeze tribunalelor ordinare judecata lor. Magistrații de carieră au conștiința limpede a răspunderii morale. Exercițiul judecării lor e cumpănit de elementul ideal al apostolatului, în numele căruia distribuie *dreptatea*.

Criteriul distinctiv al crimelor susceptibile pe corecționalizare?

Societatea să-și rezerve judecata crimelor ce a-trag prin efectul represiunii, nu numai suprimarea individului din viața socială, dar împedica pentru restul existenței, comerțul zilnic cu semenii lui.

Cu acest criteriu, eventual încă ponderat, izbutim să micșorăm competența juraților cu un număr de crime rămase în genere nepedepsite din anumite prejudecăți sociale sau a dificultăților evidente de adunat dovezi izbitoare.

Micșorând competența nu alterăm *elementul psihologic umanitar*, fundamentul și rațiunea instituțiunii juraților.

Un individ a căruia existență este o înlănțuire de acțiuni reprimite de legea penală, săvârșește o crimă ce cutremură societatea, prin cruditatea ei sălbatecă. Cine se înduioșează de soarta lui?

Un altul, cu o viață liniștită, cumpătată și respectată, prins în vraja amețitoare a unei pasiuni și înșelat, se răzbură prin aplicarea unei lovituri naprasnice. Jurații achită. Elementul psihologic umanitar își exercită în deplinătate imperiul său.

În atari situațiuni simțul comun nu rătăcește!

Desigur, o culegere cât mai bogată de informațiuni, netezește calea modificărilor. Personalități superior autorizate, și-au spus cuvântul. E drept, și mulți nechemați au prezentat contribuțiuni. Câte fire de neghină nu pătează splendidele lanuri?

Fără pretenții prezumpțioase ne-am destăinuit gândirea asupra unei probleme pe care o considerăm de covârșitoare însemnătate socială.

O singură și caldă dorință însufleștește pe scriitorul acestor rânduri, partizan fervent al instituțiunii juraților: înălțarea ei prestigioasă!

Alexandru St. Mandrea,
Membru de ședință, Trib. Fălciu

INFORMAȚIUNI

Anunțăm cu plăcere pe numeroșii abonați ai Vol. al IX-lea din Dreptul civil de d-l *D. Alexandresco*, că actualmente se tipărește tabla analitică a acestui volum, care va cuprinde peste *cinci* coli de tipar; așa că, în 15 zile cel mult, abonații vor putea să-și procure partea a II-a din acest volum. Această parte cuprinde: **Societatea, Mandatul, Comodatul și Imprumutul.**

Anunțăm, de asemenea, că *imediat după apariția acestui volum, se va începe tipărirea Vol. al X-lea. Autorul lucrează actualmente Privilegiile și Ipotecile, toate celelalte contracte până la privilegiu fiind gata.*